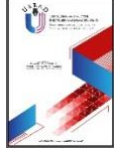

USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi -
International Journal of Social Sciences Academy, Yıl 3, Year
3, Sayı 7, Issue 7, Aralık 2021, December 2021
e issn: 2687-2641

KİTAP İNCELEMESİ

Bilâ, Fikret. (2020). CHP Nasıl İktidar Olur?. İstanbul: Doğan Kitap.

Tunay ŞENDAL

Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Doktora Programı
Ankara/Türkiye.

Ankara University, Institute of Turkish Revolution History, PhD Program
Ankara/Turkey.

tunaysendal@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-2227-6692

Makale bilgisi | Article Information

DOI: 10.47994/usbad.1004106

Makale Türü / Article Type: Kitap İncelemesi / Review of Book

Geliş Tarihi / Date Received: 03.10.2021

Kabul Tarihi / Date Accepted: 22.12.2021

Yayın Tarihi / Date Published: 21.12.2021

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık / December

Bu Makaleye Atıf İçin / To Cite This Article: Şendal, T. (2021). Kitap İncelemesi (CHP Nasıl İktidar Olur?). *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 3(7), 1865-1869.

İntihal: Bu makale intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism detected.

İletişim: Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbad>
mail: usbaddergi@gmail.com

Öz: Bu çalışmada; Fikret Bilâ tarafından kaleme alınan Cumhuriyet'in kurucu partisi Cumhuriyet Halk Partisi'nin 27 yıl süren tek parti döneminin ardından geçilen çok partili sistem içerisinde yeniden iktidar olamama sorunsalını ele alan ve Doğan Kitap tarafından yayınlanan "CHP Nasıl İktidar Olur?" adlı araştırma/inceleme kitap çalışması değerlendirilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi'nin tarihi ve bu tarihten gelen kalıtsal sorunlarla birlikte irdelenen ve aynı zamanda partinin iktidar olabilmesi için bir takım fikir ve önerilerin kaleme alındığı çalışma, Türkiye'nin yakın tarihine var olan sorunlarla birlikte ışık tutmaktadır. Bilâ, kitap çalışmasında Cumhuriyet Halk Partisi'nin tarihi sürecini ele alırken CHP'nin iktidar olabilmesi adına kendince siyasi ve sosyolojik bir reçete sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kitap İncelemesi, CHP, Fikret Bilâ

Abstract: In this study; written by Fikret Bilâ and published by Doğan Kitap, the research/review book study titled "How Does the RPP Become Power?", which deals with the problem of not being in power again in the multi-party system after the 27 year single party period of the Republican People's Party, has been evaluated. The study, which examines the history of the Republican People's Party and the hereditary problems arising from this date, and also includes some ideas and suggestions for the party to come to power, sheds light on the problems that exist in Turkey's recent history. Bilâ, while discussing the historical process of the Republican People's Party in his book work, presented a political and sociological recipe in his own way for the RPP to come to power.

Key Words: Book Review, RPP, Fikret Bilâ

GİRİŞ

1958 yılı Zonguldak doğumlu olan Fikret Bilâ, ilk ve ortaöğrenimi Zonguldak'ta bitirdikten sonra yükseköğrenim için Ankara'ya gelmiş ve 1979 yılında Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi Bölümü'nü tamamlamış ve 1986 yılında aynı üniversiteden doktora derecesi almıştır. Gazeteciliğe öğrencilik hayatı devam ederken atılan Bilâ, ilk olarak 1977 yılında *Yankı* dergisinde mesleğe başlamıştır. Sayıştay tarafından açılan denetçilik sınavını birincilikle kazanan ve 1980 yılında bu görevi sürdürmeye başlayan Bilâ, 1986 yılında Sayıştay Daireler Kurulu Raportörlüğü görevinden istifa etmiş ve *Nokta* dergisine geçerek yeniden gazetecilik mesleğini devam ettirmiştir. Aynı yıl *Milliyet* gazetesine geçen yazar, 1993 yılında *Milliyet* Ankara Bürosu Haber Müdürü, 2 yıl sonrasında da *Milliyet* Ankara Temsilcisi ve gazetenin köşe yazarı olarak görev almıştır. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı gibi kurumlarda araştırmacı gazetecilik üzerine dersler de veren yazar, 2013 yılında *Milliyet* Gazetesi Genel Yayın Yönetmenliği görevine yükselmiştir. 3 yıl sonra bu

görevden ayrılan Bilâ, *Hürriyet*'e geçerek köşe yazarlığı yapmaya devam etmiştir. 2017-2018 yılları arasında *Hürriyet*'te de Genel Yayın Yönetmenliği görevini üstlenen yazar, CNN TÜRK'te *Ankara Kulisi* adlı televizyon programını sunmuştur (Bilâ, 2020).

Hala T24'te köşe yazarlığı görevini sürdüren Bilâ, 2007 Abdi İpekçi Yılın Gazetecisi Ödülü, 2007 Çağdaş Gazeteciler Derneği Mustafa Ekmekçi Özel Ödülü, 2007 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yılın Röportaj Ödülü, 1998 Kocaeli Üniversitesi Yılın Gazetecisi Ödülü, 1994 Maliye Bakanlığı Ödülü, 1994 Çağdaş Gazeteciler Derneği Yılın Haber Ödülü 1993 Çağdaş Gazeteciler Derneği Yılın Haber Ödülü, 1992 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yılın Gazetecisi Ödülü gibi ödüllere layık görülmüştür. Fikret Bilâ bugüne kadar, *Phoneix: Ecevit'in Yeniden Doğuşu (2001)*, *Sivil Darbe Girişimi ve Ankara'da Irak Savaşları (2003)*, *Hangi PKK: Satranç Tahtasında Yeni Hamleler (2004, genişletilmiş baskı 2007)*, *Komutanlar Cephesi (2007, genişletilmiş baskı 2010)*, *İdeolojik Kodlarıyla Kâğıt Üstündeki PKK (2016)* başlıklı kitaplar kaleme almış ayrıca *İdeolojik Kodlarıyla Kâğıt üstündeki PKK* başlığını taşıyan kitabı İngilizce ve Fransızca dillerine çevrilmiştir.

Fikret Bilâ'nın kaleme aldığı ve "*CHP Nasıl İktidar Olur?*" başlığını taşıyan ve Türkiye'nin yakın tarihine ışık tutan araştırma/inceleme kitap çalışması, Sevim Erdoğan'ın editörlüğünde 2020 yılında Doğan Kitap tarafından yayınlanmıştır. Kapak çalışması Taylan Polat tarafında tasarlanan eser, Cumhuriyetin kurucu partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin çok partili yaşamın başladığı dönem itibariyle iktidar olamama sorunsalını irdelemektedir. Toplamda 5 bölümden oluşan çalışma, Sol ve Sosyal Demokrasi kavramlarına da pencere açarken Türkiye ve CHP'nin tarihine ışık tutmakla birlikte ana tema olarak CHP'nin iktidar olabilme koşullarını tartışmaktadır.

Kitabın Birinci Bölümü: "*Sol Kavramı, Sosyal Demokrasi ve Avrupa Solu*" başlığı altında Fransız İhtilali'nden doğan ve *eşitlik, özgürlük ve kardeşlik* kavramlarını özümseyen Sol kavramının ortaya çıkışı, tandansın taşımış olduğu ideolojik mana ve fraksiyonlarından biri olan Sosyal Demokrasi (Demokratik Sol) görüşünü tanımlamaktadır. Sosyal Demokrasi'nin taşımış olduğu temel özelliklere de değinilen bölümde, Eduard Bernstein ve Karl Kautsky gibi Sosyal Demokrasi ideolojisinin kurucuları olarak bilinen düşün insanlarının fikirleri ve Sosyal Demokrasi'nin Sosyalizm düşüncesinden farkı açıklanmıştır. Kitabın "*Türkiye'de Solun Tarihi Gelişimi ve Tek Parti Dönemi*" başlıklı İkinci Bölümünde; Türkiye'de Sol ideolojinin geçmişi ve gelişimi, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinden başlayarak Milli Mücadele dönemi, Cumhuriyet dönemi, CHP'nin kuruluşu ve tek partili dönemi de kapsayan

bir tarihi yelpaze ile mercek altına alınmıştır. Bu bölümde özellikle Tek Parti Dönemi içerisinde tezahür eden Liberal iktisadi anlayış ve Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşu ayrı bir dinamik oluştururken Altıok ve devlet kapitalizmi kavramlarının tartışılmasının yanı sıra Atatürk sonrası başlayan ve Milli Şef dönemi olarak bilinen İsmet İnönü iktidarı evresi yine aynı dönemden kalan karneyle ekmek alınması uygulamalarının CHP üzerinde bırakmış olduğu kötü "hatıraları" da incelenmiştir.

"*Demokrasiye Geçiş ve Çok Partili Dönem*" başlığını taşıyan Üçüncü Bölümde, Türkiye'de Çok Partili Yaşamın başlangıcıyla CHP ve harici Sol fraksiyonların gelişim süreci masaya yatırılmıştır. Bu bölümde 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül askeri darbelerinin CHP ve Sol ideolojiye verdiği zarar kaleme alınmıştır. CHP de dâhil olmak üzere bütün siyasi partilerin kapatıldığı ve liderlerin siyaset yapmasının yasak olduğu 1980 darbesi sonrası siyasi iklim mercek altına alınırken darbe sürecinin CHP'ye olan etkilerine ayrıca yaklaşmıştır. Yazara göre bu dönemin sonunda demokratik ortamın yeniden inşa edilmesi sürecinde kumandalı demokrasinin soldaki yeni liderleri Bülent Ecevit, Erdal İnönü ve Deniz Baykal olurken Solda SHP, DSP ve CHP şeklinde üçe bölünmüş bir tablo tezahür etmiştir. Bu bölümde 1994 seçimlerinde Sol'un yaşamış olduğu hezimetle birlikte 28 Şubat sonrası şekillenen Türk siyasal hayatının yeni atmosferi içerisinde yükselen siyasal İslam ideolojisinden doğan AKP iktidarının doğuşuna zemin oluşturan süreç ve Ecevit'in son başbakanlık dönemi irdelenmiştir.

Eserin Dördüncü Bölümü "*Ak Parti İktidarında CHP*" başlığını taşımakta ve AKP iktidarı döneminde Türkiye'de başlayan yeni süreç, bu yeni süreç içerisinde SHP ve DSP'nin tarih olmasıyla solda ve muhalefette baş aktör konumuna gelen CHP'nin siyasi serüveni kaleme alınmıştır. Bu bölümde; 2002 Genel Seçimleri sonrası başlayan AKP iktidarı döneminden Recep Tayyip Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı ve CHP'nin 2019 Yerel Seçimlerinde elde ettiği başarı sürecine kadar yirmi yıla yaklaşan AKP iktidarı döneminin iç politikada vuku bulan gelişmeleri geniş bir perspektifle kaleme alınmıştır. Ayrıca bu bölümde CHP'de başlayan Kemal Kılıçdaroğlu dönemine pencere açılmış ve Deniz Baykal ile Kemal Kılıçdaroğlu'nun liderlik profilleri üzerinden de bir kıyaslama yapılmıştır. Yazara göre Baykal laiklik ilkesiyle alakalı daha taviz vermeyen bir tavır takınırken Kılıçdaroğlu, bu konuyu başörtüsü gibi toplumsal değerler üzerinden tartışmaktan kaçınmaya özen göstermektedir.

Kitabın Beşinci bölümü "*CHP Nasıl İktidar Olur?*" başlığıyla 1950 yılında iktidarı kaybeden ve o günden beri iktidar olamayan CHP'nin iktidara gelebilmesi adına düzeltilmesi gereken politikaları ve

güçlendirilmesi gereken ilkeleri yazarın penceresine göre yorumlanmıştır. Yazar, Türkiye'nin yeniden inşası olarak değerlendirdiği ve tarihi sorumluluk atfettiği bu formül dengesinin merkezine demokratik laik sosyal hukuk devleti ihtiyacını yerleştirmiştir. Bilâ'ya göre; AKP iktidarı boyunca Türkiye, Atatürk ilke ve inkılaplarından uzaklaşarak kuruluş değerlerinden sapan bir istikamete girmiş ve demokrasi anlamında da gün geçtikçe kan kaybeden bir tempo tutturmuştur. CHP'nin en önemli görevlerinden birinin bu bozulan ilkesel düzenin yeniden inşası olduğunu vurgulayan Bilâ, CHP'nin iktidarı sırtlayabilmesi için özellikle Başörtüsü gibi kronikleşmiş sorunlara takılmadan ancak Laiklik ilkesinden de taviz vermeden ve ayrıca Kürt realitesini göz ardı etmeyip toplumun tüm kesimlerini kucaklayarak yeni yükselen trendleri yakalayabilen bilhassa Kadın, Gençlik ve Çevre sorunlarına kulak veren daha toplumcu ve ofansif bir siyaset anlayışı benimsemesi gerektiği kanısını taşımaktadır. Kitabın Sonuç ve Değerlendirme bölümünde ise Türkiye'nin temel problemleri, CHP ve Millet İttifakının gireceği ilk genel seçimleri ne şekilde kazanabileceği ve laik, demokratik, hukuk ve sosyal devlet anlayışının yeniden inşa edilmesi ilkesinde ortaya çıkan tarihi sorumluluk resmedilmiştir.

KAYNAKÇA

Bilâ, F. (2020). *CHP Nasıl İktidar Olur?*. İstanbul: Doğan Kitap, İstanbul.